

הַאֲזִינוּ

Ha'azinu

ראשון

Внимайте, небеса, я говорить буду, и
да слышит земля слова уст моих.

1 הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וְאֶדְבָּרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אִמְרֵי־פִי:

אֲצִיתוּ שָׁמַיָא וְאַמְלִיל וְתִשְׁמַע אֶרְעָא מִימְרֵי פִמִּי

Rashi

האזינו השמים. שאני מתרה בהם בישראל, ותהיו אתם עדים בדבר שכך אמרתי להם שאתם תהיו עדים, וכן ותשמע הארץ. ולמה העיד בהם שמים וארץ, אמר משה, אני בשר ודם למחר אני מת, אם יאמרו ישראל לא קבלנו עלינו הברית מי בא ומכחישם, לפיכך העיד בהם שמים וארץ, עדים שהם קיימים לעולם, ועוד שאם יזכו יבואו העדים ויתנו שכרם, הגִּפְּן תתן פְּרִיָּה וְהָאָרֶץ תתן אֶת יְבוּלָהּ וְהַשָּׁמַיִם יתנו טֶלֶם (זכריה ח, יב), ואם יתחייבו, תהיה בהם יד העדים תחלה, וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ (דברים יא, יז), ואח"כ וְאַבְדָּתָם מִהֲרָה (שם) על ידי האומות:

Да накрапывает, как дождь, учение
мое, да каплет, как роса, речь моя, —
как ливень на зелень и как крупный
дождь на траву.

2 יַעְרוֹף כַּמָּטָר לִקְחֵי תִנּוֹל כָּטַל אִמְרֵתִי
כְּשִׁעִירִם עָלֶי-דָּשָׁא וְכַרְבִּיבִים עָלֵי-עֵשֶׂב:
to drip to droop
shower of rain a sprout

יְבִסֵּם כַּמָּטָר אִוְלָפְנִי יִתְקַבֵּל כָּטַל מִימְרֵי פְּרוּחֵי
מָטָרָא דְנִשְׁבִּין עַל דְּתָאָה וְכַרְסִיסֵי מְלָקוּשָׁא דִּי עַל
עֵשְׂבָא

Rashi

יערוף כמטר לקחי. זו היא העדות, שתעידו שאני אומר בפניכם תורה שנתתי לישראל שהיא חיים לעולם, כמטר הזה שהוא חיים לעולם (ספרי שו) כאשר יערפו השמים טל ומטר: יערוף. לשון יטיף, וכן יִרְעֶפּוֹן דָּשֶׁן (תהלים סה, יב), יַעְרְפוּ טָל (לקמן לג, כח): תזל כטל. שהכל שמחים בו, לפי שהמטר יש בו עצבים לבריות (ס"א יש עצבים בו), כגון הולכי דרכים ומי שהיה בורו מלא יין (ספרי שו):

כשעירם. לשון רוח סערה, כתרגומו פְּרוּחֵי מָטָרָא, מה הרוחות הללו מחזיקין את העשבים ומגדלין אותם, אף דברי תורה

מגדלין את לומדיהן:

וכרביבם. טיפי מטר, ונראה לי על שם שיורה כחץ נקרא רביב, כמה דאת אמר רבא קשט (בראשית כא, כ):

דשא. ארברי"ץ. עטיפת הארץ מכוסה בירק:

עשב. קלח אחד קרוי עשב, וכל מין ומין לעצמו קרוי עשב:

Ибо имя Превечного провозглашаю,
воздайте величие Богу нашему!

3 כִּי שֵׁם יְהוָה אֶקְרָא הָבוּ גִדְל לְאֱלֹהֵינוּ:

אַרִי בְשֵׁמָא דִּי אָנָּא מְצַלִי הָבוּ רְבוּתָא קָדָם אֱלֹהָנָא

Rashi

כי שם ה' אקרא. הרי כי משמש בלשון כאשר, כמו כי תבאו אל הארץ (ויקרא כג, י), כשאקרא ואזכיר שם ה', אתם הבו גודל לאלהינו וברכו שמו (יומא לז.), מכאן אמרו, שעונין ברוך שם כבוד מלכותו אחר ברכה שבמקדש (תענית טז):

Защитник! дела Его совершенны, ибо
все пути Его — закон; Бог верности и
без неправды, праведен и справедлив
Он.

4 הַצּוֹר תְּמִים פַּעְלוֹ כִּי כָל־דַּרְכָּיו מִשְׁפָּט אֶל אֱמוּנָה וְאֵין

עוֹל צְדִיק וְיֵשֶׁר הוּא:

תְּקִיפָא דְשְׁלָמִין עוֹבְדוּהִי אַרִי כָּל אֲרֻחָתָהּ דִּינָא אֱלֹהָא
מְהִימְנָא דָּמֵן קְדָמוּהִי עוֹלָה לֹא נֶפֶק מִן קָדָם דְּזַכִּי
וְקָשִׁיט הוּא

Rashi

הצור תמים פעלו. אע"פ שהוא חזק, כשמביא פורענות על עוברי רצונו, לא בשטף הוא מביא, כי אם בדין, כי תמים פעלו: אל אמונה. לשלם לצדיקים צדקתם לעולם הבא, ואע"פ שמאחר את תגמולם, סופו לאמן את דבריו: ואין עול. אף לרשעים משלם שכר צדקתם בעולם הזה: צדיק וישר הוא. הכל מצדיקים עליהם את דינו, וכך ראוי וישר להם, צדיק מפי הבריות, וישר הוא וראוי להצדיקו:

Но не-дети Его развратились пред
Ним к стыду своему, — род лукавый и
извращенный.

5 שֶׁתָּת לוֹ לֹא בָנָיו מוֹמָם דּוֹר עֲקָשׁ וּפְתִלְתִּל tortuous distorted anything

תְּבִילוּ לְהוֹן לֹא לֵה בְּנֵי דִי פְלַחוּ לְטַעוֹתָא דָּרָא
דְּאֲשָׁנִיו עוֹבְדוּהִי וְאֲשָׁתַנִּיו

Rashi

שחת לו וגו'. כתרגומו תבילו להון לא ליה:

בניו מומם. בניו היו, והשחתה שהשחיתו היא מומם:

בניו מומם. מומם של בניו היה, ולא מומם:

דור עקש. עקום ומעוקל, כמו ואת כל הישרה יעקשו (מיכה ג, ט), ובלשון משנה, חולדה ששיניה עקומות ועקושות: ופתלתל. אנטורטייליש כפתיל הזה שגודלין אותו ומקיפין אותו סביבות הגדיל. פתלתל, מן התיבות הכפולות, כמו ירקרק, אדמדם, סחרחר, סגלגל:

Превечному-ли вы это воздаете,

народ недостойный и неразумный?

Не Он ли отец твой, усвоивший тебя?

не Он ли создал тебя и устроил тебя?

הא קדם יי אתון גמלין דא עמא דקבילו אורייתא ולא

תכימו הלא הוא אבון ואת די לה הוא עבדך

ואתקנך

6 the ה ליהוה תגמלו זאת עם נבל ולא חכם

הלוא הוא אביך קנך הוא עשך ויכנך:

Rashi

ה לה' תגמלו זאת. לשון תימה, וכי לפניו אתם מעציבין, שיש בידו להפרע מכם ושהיטיב לכם בכל הטובות:

עם נבל. ששכחו את העשוי להם:

ולא חכם. להבין את הנולדות שיש בידו להיטיב ולהרע:

הלא הוא אביך קנך. שקנאך, שקננך בקן הסלעים ובארץ חזקה, שתקנך בכל מיני תקנה:

הוא עשך. אומה באומות:

ויכנך. אחרי כן בכל מיני בסיס ופן. מכם כהנים, מכם נביאים, ומכם מלכים, כך שהכל תלוי בו:

שני

Вспомни дни древности, помыслите о

годах прошлых родов, спроси отца

твоего, и он возвестит тебе, старцев

твоих, и они скажут тебе:

אדכר יומין דמן עלמא אסתפל בשני דר ודר שאל

אבון ויחוי לך סביך וימרין לך

7 זכר ימות עולם בינו שנות דור ודור שאל אביך ויגדך

תקנך ויאמרו לך:

זכור ימות עולם. מה עשה בראשונים שהכעיסו לפניו:

בינו שנות דור ודור. דור אנוש שהציף עליהם מי אוקינוס, ודור המבול ששטפם. דבר אחר, לא נתתם לבבכם על שעבר, בינו שנות דור ודור, להכיר להבא, שיש בידו להיטיב לכם ולהנחיל לכם ימות המשיח והעולם הבא:

שאל אביך. אלו הנביאים שנקראים אבות, כמו שנאמר באלהיו אבי אבי רכב ישראל (מלכים ב, יב):

זקניך. אלו החכמים:

ויאמרו לך. הראשונות:

Когда Всевышний раздавал уделы
народам, когда расселял сынов
человеческих, поставил Он грани для
племен по числу сынов Израилевых.

8 בְּהִנָּחֵל עֲלֵיוֹן גּוֹיִם בְּהַפְרִידוֹ בְּנֵי אָדָם יִצַּב גְּבֻלָּתָהּ
her border to break through

עַמִּים לְמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

בְּאַחֲסָנָא עֲלָאָה עֲמִמָּא בְּפִרְשֻׁתָּהּ בְּנֵי אֲנָשָׁא קִיִּים
תְּחוּמֵי עֲמִמָּא לְמִנְיַן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

בהנחל עליון גוים. כשהנחיל הקב"ה למכעיסיו את חלק נחלתם, הציפם ושטפם:

בהפרידו בני אדם. כשהפיץ דור הפלגה היה בידו להעבירם מן העולם, ולא עשה כן, אלא יצב גבולות עמים, קיימם ולא

אבדם:

למספר בני ישראל. בשביל מספר בני ישראל שעתידין לצאת מבני שם, ולמספר שבעים נפש של בני ישראל שירדו למצרים, הציב גבולות עמים. שבעים לשון:

Ибо часть Превечного — народ Его,
Иаков — удел наследия Его.

9 כִּי חֵלֶק יְהוָה עָמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ:

אֲרִי חֵלְקָא דִּי עָמָה יַעֲקֹב עֲדָב אַחֲסָנָתָהּ

כי חלק ה' עמו. למה כל זאת, לפי שהיה חלקו כבוש ביניהם, ועתיד לצאת, ומי הוא חלקו, עמו, ומי הוא עמו.

יעקב חבל נחלתו. והוא השלישי באבות, המשולש בשלש זכות, זכות אבי אביו וזכות אביו וזכותו, הרי ג', כחבל הזה שהוא עשוי בג' גדילים, והוא ובניו היו לו לנחלה, ולא ישמעאל בן אברהם ולא עשו בנו של יצחק:

Обрел Он его в земле пустынной и в
степи воя дикого, Он оградил его,
призрел его, хранил его, как зеницу
ока Своего.

10 ימצאהו בארץ מדבר ובהו ילל ישמן wilderness howl chaos
יִסְבְּנָהוּ יְבוֹנְנָהוּ יִצְרָנָהוּ כְּאִישׁוֹן עֵינוֹ: pupil of the eye

ספיק צרפיהון בארעא מדברא ובית צחונא אתר די
לית מיא אשרנון סחור סחור לשכנתה אלפנון פתגמי
אורייתא נטרנון כבבת עיניהון

Rashi

ימצאהו בארץ מדבר. אותם מצא לו נאמנים בארץ המדבר, שקבלו עליהם תורתו ומלכותו ועולו, מה שלא עשו ישמעאל ועשו, שנאמר וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן (לקמן לג, ב):
ובתהו ילל ישמן. ארץ ציה ושממה, מקום יללת תנינים ובנות יענה, אף שם נמשכו אחר האמונה, ולא אמרו למשה היאך נצא למדברות מקום ציה ושממון, כענין שנאמר לכתך אחרי במדבר (ירמיה ב, ב):
יסבבנהו. שם סבבם והקיפם בעננים, וסבבם בדגלים לארבע רוחות, וסבבם בתחתית ההר שכפהו עליהם כגיגית: יבוננהו. שם בתורה ובינה:
יצרנהו. מנחש שרף ועקרב ומן האומות:
כאישון עינו. הוא השחור שבעין שהמאור יוצא הימנו, ואונקלוס תרגם ימצאהו, יספיקהו כל צרכו במדבר, כמו ומצא להם (במדבר יא, כב), לא ימצא לנו הָהָר (יהושע יז, טז).
יסבבנהו. אשרנון סחור סחור לשכנתה, אוהל מועד באמצע וארבעה דגלים לארבע רוחות:

Как орел, будящий гнездо свое,
парящий над птенцами своими,
простирает крылья свои, берет его,
носит его на перьях своих,

11 כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף יפרש to brood fledgling nest
כנפיו יקחהו ישאהו על אברתו: pinion

כנשרא דמחיש לקנה על בנוהי מתחופף פריס
גדפוהי מקבלהון מנטלהון על תקוף אברוהי

Rashi

כנשר יעיר קנו. נהגם ברחמים ובחמלה, כנשר הזה, רחמני על בניו ואינו נכנס לקנו פתאום, עד שהוא מקשקש ומטרף על בניו ככנפיו בין אילן לאילן, בין שוכה לחברתה, כדי שיעורו בניו ויהא בהם כח לקבלו:
יעיר קנו. יעורר בניו:
על גוזליו ירחף. אינו מכביד עצמו עליהם, אלא מחופף, נוגע ואינו נוגע, אף הקב"ה שדי לא מצאנהו שגיא כח (איוב לו, כג), כשבא ליתן תורה לא נגלה עליהם מרוח אחת אלא מארבע רוחות, שנאמר ה' מסיני באבן וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרבבת קדש (לקמן לג, ב), אלוה מתימן יבוא (חבקוק ג, ג) זו רוח רביעית:

יפרוש כנפיו יקחהו. כשבא ליטלן ממקום למקום, אינו נוטלן ברגליו כשאר עופות, לפי ששאר עופות יראים מן הנשר, שהוא מגביה לעוף ופורח עליהם, לפיכך נושאן ברגליו מפני הנשר, אבל הנשר אינו ירא אלא מן החץ, לפיכך נושאן על כנפיו, אומר, מוטב שיכנס החץ בי ולא יכנס בבני, אף הקב"ה, וְאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים (שמות יט, ד), כשנסעו מצרים אחריהם והשיגום (חונים) על הים, היו זורקים בהם חצים ואבני בליסטראות, מיד וַיִּסַּע מֶלֶאךָ הָאֱלֹהִים וגו' וַיָּבֹא בֵּין מַחְנֵה מִצְרַיִם וגו' (שם יד, יט-כ):

Так Превечный один вел его, и не
было с ним Бога чужего.

12 יְהוָה בִּדְדָּהּ יִנְחֵנִי to guide separate
וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֹכַח:

יִבְלַחֲדוּהִי עֲתִיד לְאַשְׁרִיּוּתָהוֹן בְּעֶלְמָא דְּהוּא עֲתִיד
לְאַתְחַדְתָּא וְלֹא יִתְקִים קְדָמוּהִי פְלַחֲן טַעֲוִין

Rashi

ה' בדה. ה' בדד וְכַטַּח נהגם במדבר:

ואין עמו אל נכר. לא היה כח באחד מכל אלהי הגויים להראות כחו ולהלחם עמהם. ורבותינו דרשוהו על העתיד (ספרי שט"ו), וכן תרגם אונקלוס. ואני אומר דברי תוכחה הם, להעיד השמים והארץ, ותהא השירה להם לעד, שסופן לבגוד ולא יזכרו הראשונות שעשה להם ולא הנולדות שהוא עתיד לעשות להם. לפיכך צריך ליישב הדבר לכאן ולכאן, וכל הענין מוסב על זכור ימות עולם בינו שנות דור ודור, כן עשה להם וכן עתיד לעשות, כל זה היה להם לזכור:

שלישי

Он вознес его на высоты земли, и ел
он произведения полей, и Он кормил
его медом из скалы и елеем из утеса
кремнистого,

13 יִרְכַּבְהוּ עַל-בְּמוֹתַי [בְּמִיתִי] אֶרֶץ וַיֹּאכַל תְּנוּבַת
שָׂדֵי וַיִּנְקְהוּ דְּבַשׁ מִסְּלַע וְשֶׁמֶן מִחִלְמֵי שֶׁזָּר:
from flint

אֲשֶׁרֶנּוּן עַל תְּקֵפֵי אֶרֶעָא וְאוֹכְלָנוּן בִּזְת סְנְאִיהוֹן וַיְהִי
לְהוֹן בִּזְת שְׁלִיטֵי קְרוּיִן וְנִכְסֵי יְתִבִּי כְּרִכִּין תְּקִיפִין

Rashi

ירכבהו על במותי ארץ. כל המקרא כתרגומו:

ירכבהו וגו'. על שם שארץ ישראל גבוה מכל הארצות (ספרי שט"ז):

ויאכל תנובת שדי. אלו פירות ארץ ישראל, שְׁקָלִים לָנוֹב ולהתבשל מכל פירות הארצות:

וינקהו דבש מסלע. מעשה באחד שאמר לבנו בסיכני, הבא לי קציעות מן החבית, הלך ומצא הדבש צף על פיה, אמר לו זו

של דבש הוא, אמר לו השקע ידך לתוכה ואתה מעלה קציעות מתוכה (ספרי שטז):

במותי ארץ. לשון גובה:

שדי. לשון שדה:

חלמיש צור. תקפו וחזקו של סלע. כשאנו דבוק לתיבה שלאחריו נקוד חלמיש, וכשהוא דבוק נקוד חלמיש:

ושמן מחלמיש צור. אלו זיתים של גוש חלב:

Маслом коровьим и молоком
овечьим, с туком ягнят и баранов,
питомцев Башанских, и козлов, с
туком внутренностей пшеницы, и
кровь виноградин, пивал ты,
пенистую.

יֵהָב לָהֶוֹן בָּזָת מַלְכִּיהוֹן וְשְׁלִיטִיהוֹן עִם עוֹתֵר רַבְרִיָּהוֹן
וְתַקְפִּיהוֹן עֲמָא דְאַרְעָהוֹן וְאַחֲסִנְתָּהוֹן עִם בָּזָת חִילִיָּהוֹן
וּמִשְׁרִיתָהוֹן וְדָם גִּבְרִיָּהוֹן יִתְשַׁד כְּמִיא

14 חֲמָאֵת ^{butter} בָּקָר וְחֶלֶב צֹאן עִם־חֶלֶב כָּרִים וְאֵילִים

בְּנִי־בָשָׁן וְעֵתוּדִים עִם־חֶלֶב ^{wheat} חֲטָה ^{kidney} כְּלִיֹּת ^{prepared} וְדָם־

וְדָם־ ^{a grape} עֵנָב תִּשְׁתָּה־חֶמֶר:

Rashi

חמאת בקר וחלב צאן. זה היה בימי שלמה, שנאמר עשרה בקר בראים ועשרים בקר רעי ומאָה צאן (מלכים־א ה, ג):

עם חלב כרים. זה היה בימי עשרת השבטים, שנאמר ואֶכְלִים כָּרִים מִצֹּאן (עמוס ו, ד):

חלב כליות חטה. זה היה בימי שלמה, שנאמר וְהָיָה לָחֶם שְׁלֹמֹה וְגו' (מלכים־א ה, ב):

ודם ענב תשתה חמר. בימי עשרת השבטים הַשְׁתִּים בְּמִזְרְקֵי יֵין (עמוס ו, ו):

חמאת בקר. הוא שומן הנקלט מעל גבי החלב:

וחלב צאן. חלב של צאן, וכשהוא דבוק נקוד חלב, כמו בחלב אָמוֹ:

כרים. כבשים:

ואילים. כמשמעו:

בני בשן. שמנים היו:

כליות חטה. חטים שמנים כחלב כליות וגסין ככוליא:

ודם ענב. היה שותה יין טוב, וטעם יין חשוב:

חמר. יין בלשון ארמי: חמר. אין זה שם דבר, אלא לשון משובח בטעם, ווינ"ש בלע"ז, ועוד יש לפרש שני מקראות הללו אחר

תרגום של אונקלוס, אֲשֶׁר־נֹן עַל תְּקִפִּי אֲרָעָא וְגו':

И утучнел Иешурун, и залягался,
утучнел ты, потолстел, разжирел, и
оставил Бога, создавшего его, и
пренебрег Оплот спасения своего.

15 וַיִּשְׁמַן יִשְׁרוּן וַיִּבְעֹט שְׁמִנָּה עֲבִית כְּשֵׁית
to grow fat to be dense to trample down
וַיִּטֵּשׁ אֱלֹהֵהוּ וַיַּנְבֵּל צוּר יִשְׁעָהוּ
properly

וַעֲתֵר יִשְׂרָאֵל וּבְעֵט אֶצְלָח תִּקּוּף קָנָא נִכְסִין וַיִּשְׁבֵּק
פְּלִחָן אֱלֹהָא דְעִבְדָּהּ וְאַרְגִּז קָדָם תִּקְיָא דְפָרְקָהּ

Rashi

עבית. לשון עובי:

כשית. כמו פְּסִית, לשון פִּי כֶסֶה פָּנָיו בְּחֻלְבּוֹ (איוב טו, כז), כאדם ששמן מבפנים וכסליו נכפלים מבחוץ, וכן הוא אומר וַיַּעַשׂ פִּימָה עָלַי כֶּסֶל (שם):
כשית. יש לשון קל בלשון כסוי, כמו וְכֶסֶה קֶלֶון עָרוֹם (משלי יב, טז), ואם כתב כְּשֵׁית דגוש היה נשמע פְּסִית את אחרים, כמו פִּי כֶסֶה פָּנָיו (איוב טו, כז):
וינבל צור ישועתו. גנהו ובוהו, כמו שנאמר אַחֲרֵיהֶם אֵל הִיכַל ה' וגו' (יחזקאל ח, טז), אין נבול גדול מזה:

Раздражили Его чуждыми,
мерзостями разгневали Его.

16 יִקְנָאֵהוּ בְּזָרִים בְּתוֹעֵבָה יַכְעִיסֶהוּ
to be zealous

אֶקְנִיאֵהוּ בְּפִלְחָן טַעוֹן בְּתוֹעֵבָתָא אֶרְגִּזוּ
קְדָמוֹהִי

Rashi

יקנאהו. הבעירו חמתו וקנאתו:

בתועבות. במעשים תעובים, כגון משכב זכור וכשפים שנאמר בהם תועבה:

Приносят жертвы бесам, не-богам,
богам, которых они не знали, новым,
недавно возникшим, которых не
страшились отцы ваши.

17 יִזְבְּחוּ לַשִּׁדִּים לֹא אֱלֹהִים לֹא יָדְעוּם חֲדָשִׁים
מִקֶּרֶב בָּאוּ לֹא שִׁעְרוּם אֲבֹתֵיכֶם:

דְּבָחוּ לִשְׂדֵינ דְּלִית בְּהוֹן צְרוּף דְּחָלָן דְּלֹא יִדְעוּן חֲדָתִין
דִּי מִקְרִיב אֶתְעַבְּדוּ לָא אֶתְעַסְקוּ בְּהוֹן אֲבֹתְהוֹן

Rashi

לא אלה. כתרגומו דלית בהון צְרוּף, אילו היה בהם צְרוּף לא היתה קנאה כפולה כמו עכשיו:
חדשים מקרוב באו. אפילו האומות לא היו רגילים בהם (ספרי שיח), נכרי שהיה רואה אותם היה אומר, זה צלם יהודי:

לא שערום אבתיכם. לא יראו מהם, לא עמדה שְׁעָרְתֶּם מפניהם, דרך שערות האדם לעמוד מחמת יראה, כך נדרש בספרי (שם). ויש לפרש עוד, שערום, לשון וּשְׁעִירִים יִרְקְדוּ שָׁם (ישעיה יג, כא). שעירים הם שדים, לא עשו אבותיכם שעירים הללו:

О Защитнике, родившем тебя, не
радел ты, и забыл Бога, создавшего
тебя.

דַּחֲלַת תְּקִיפָא דְּבִרְאָךְ אֶתְנַשְׁתָּא שְׁבַקְתָּא פְּלִחוֹן אֱלֹהָא
דְּעִבְדְּךָ

to keep in
memory

צור יְלִדְךָ תִּשִׁי וְתִשְׁכַּח אֶל מְחַלְלֶךָ: 18

Rashi

תשי. תשכח. ורבותינו דרשו, כשבא להיטיב לכם, אתם מכעיסין לפניו ומתישים כחו מלהיטיב לכם (ספרי שי"ט):

אל מחוללך. מוציאך מרחם, לשון יְחַלֵּל אֵילֹת (תהלים כט, ט), חיל פִּיחֻלָּה (שם מח, ז):

רביעי

И увидел Превечный и отверг в гневе
сынов Своих и дочерей Своих.

וּגְלִי קָדָם יי וְתִקַּף רִגְזָהּ מִדְּאֲרִיזוֹ קְדָמוֹהִי בְּנִין וּבָנוֹת

И сказал: сокрою лице Мое от них,
увиджу, какой будет конец их, ибо род
развращенный они, сыны, в которых
верности нет.

וְאָמַר אֶסְלַק שְׁכִנְתִּי מִנְּהוֹן גְּלִי קְדָמִי מָה יֵהִי
בְּסוֹפִיהוֹן אֲרִי דָרָא דְּאֲשַׁנּוּי אָנוּן בְּנִיָּא דְּלִית בְּהוֹן
הִימְנוֹ

to scorn

וַיֵּרָא יְהוָה וַיִּנְאֹץ מִכַּעַס בָּנָיו וּבָנוֹתָיו: 19

וַיֹּאמֶר אֶסְתִּירָה פָנַי מֵהֶם אֲרֹאֶה מָה אַחֲרֵיהֶם כִּי דוֹר

established

she will
turn over

תִּהְיֶה כֵּלָה הִמָּה בָּנִים לֹא-אֱמֹן בָּם:

Rashi

מה אחריהם. מה תעלה בהם בסופם:

כי דור תהפוכות המה. מהפכין רצוני לכעס:

לא אמון בם. אין גְּדוּלֵי נְכָרִים בהם, כי הוריתם דרך טובה וסרו ממנה:

אמון. לשון ויהי אמון (אסתר ב, ז), נודריטור"ה בלע"ז. דבר אחר אמון, לשון אמונה כתרוממו, אמרו בסיני נעשה ונשמע, ובשעה קלה בטלו הבטחתם ועשו העגל:

to be
zealous

21 הם קנאוני בלא-אל כעסוני בהבליהם ואני

אקניאם בלא-עם בגוי נבל אכעיסם:

Они раздражили Меня не-богом,
прогневали Меня суетами своими, а Я
раздражу их не-народом, народом
недостойным прогневолю их.

אנון אקניאו קדמי בלא דחלא ארגיו קדמי בפלחן
טעון ואנא אקננון בלא עם בעמא טפשא ארגונון

Rashi

קנאוני. הבעירו חמתי:

בלא אל. בדבר שאינו אלוה:

בלא עם. באומה שאין לה שם, שנאמר הן ארץ כשדים זה העם לא היה (ישעיה כג, יג), ובעשו הוא אומר בזוי אתה מאד
(עובדיה א, ב):

בגוי נבל אכעיסם. אלו הכופרים, וכן הוא אומר אמר נבל בלבבו אין אלהים (תהלים יד, א):

Ибо огонь возгорел в гневе Моем, и
разжигается до дна преисподней, и
пожарает землю и произведения её, и
попаляет основания гор.

ארי קדום תקיף כאשא נפק מקדמי ברגז ושיצי עד
שאול ארעית ואספ ארעא ועללמה ושיצית עד סיפי
טוריא

to burn

to inflame

22 כייאש קדחה באפי ותיקד עד-שאול

properly

harvest

under me

תחתית ותאכל ארץ ויבלה ותלהט

a
foundation

מוסדי הרים:

Rashi

קדחה. בערה:

ותיקד. בכם עד היסוד:

ותאכל ארץ ויבולה. ארצכם ויבולה:

ותלהט. ירושלים המיוסדת על ההרים, שנאמר ירושלם הרים סביב לה (שם קכה, ב):

Накоплю на них бедствия, стрелы
Мои истощу на них.

אספ עליהון בישין מכתשי אשי בהון

arrow

properly

23 אספה עלימו רעות חצי אכלה-בם:

Rashi

אספה עלימו רעות. אחביר רעה על רעה, לשון ספו שנה על שנה (ישעיה כט, א), ספות הרזה (לעיל כט, יח), עלותיכם ספו על זבחיכם (ירמיה ז, כא). דבר אחר, אספה, אכלה, כמו פן תספה (בראשית יט, טו):
חצי אכלה במ. כל חצי אשלים בהם, וקללה זו לפי הפורענות לברכה היא, חצי קלים והם אינם קלים:

Изнурение от голода, и истощение от
горячки, и мор лютый, и зуб зверей
нашлю на них, со слюною ползающих
в прахе.

24 ^{ruin} וְקָטַב ^{a live coal} רָשָׁף ^{exhausted} רָעַב וְלֶחֱמִי מָזִי וְשֶׁן־בְּהֵמוֹת אֲשֶׁל־חַבִּים עִם־חֲמַת זֶחְלִי ^{to crawl} ^{bitter one} מְרִירִי

עפר:

נפיתי כפן ואכולי עוף וכתשי רוחין ביסן חיות
ברא אגרי בהון עם חמת תנינא דזחלין בעפרא

Rashi

מזי רעב. אונקלוס תרגם נפיתי כפן, ואין לי עד מוכיח עליו, ומשמו של רבי משה הדרשן מטולושא שמעתי, שעירי רעב, אדם כחוש מגדל שער על בשרו:
מזי. לשון ארמי שער מזיא, דהוה מהפך במזיא (מגילה יח):
ולחומי רשף. השדים נלחמו בהם, שנאמר ובני רשף יגביהו עוף (איוב ה, ז), והם שדים:
וקטב מרירי. וכריתות שד ששמו מרירי (פסחים קיא:): קטב. כריתה, כמו אהי קטבך שאול (הושע יג, יד):
ושן בהמות. מעשה היה, והיו הרחלים נושכין וממיתין (ספרי שכא):
חמת זוחלי עפר. ארס נחשים, המהלכים על גחונם על העפר כמים הזוחלים על הארץ. זחילה, לשון מרוצת המים על העפר, וכן כל מרוצת דבר המשפף על העפר והולך:

Извне губить будет меч, а изнутри —
ужас, как юношу, так и девицу,
грудного младенца вместе с мужем
седым.

25 ^{dread} מַחֲוִיל תִּשְׁכַּל־חָרֵב וּמַחְדָּרִים אִימָה גַם־בָּחוּר ^{old age} גַם־בְּתוּלָה ^{to suck} יוֹנֵק עִם־אִישׁ שִׁיבָה :

מברא תתכל חרבא ומתוניא חרגת מותא אף
עולמיהון אף עולמתהון ינקהון עם אנש סביהון

Rashi

מחוץ תשכל חרב. מחוץ לעיר תשכלם חרב גייסות:
ומחדרים אימה. כשבורח ונמלט מן החרב, חדרי לבו נוקפים עליו מחמת אימה, והוא מת והולך בה. דבר אחר, ומחדרים אימה, שבבית תהיה אימת דבר, כמו שנאמר כי עלה מות בחלוינו (ירמיה ט, כ), וכן תרגם אונקלוס. דבר אחר מחוץ תשכל חרב, על מה שעשו בחוצות, שנאמר ומספר חצות ירושלם שמתם מזבחות לבשת (שם יא, יג — ספרי שם): ומחדרים אימה. על מה שעשו בחדרי חדרים, שנאמר אשר זקני בית ישראל עשים בחשף איש בחדרי משפיתו (יחזקאל ח, יב):

Я сказал: Я покончил бы с ними,
изгладил бы из среды людей память о
них,

אֲמַרְתִּי יַחֲוֹל רוּגְזִי עָלֵיהֶן וְאֶשְׁצַנֵּן אֲבִטֵּל מִבְּנֵי אָנָּשׁ
דּוּכְרֵינִיהֶן

26 אֲמַרְתִּי אֶפְאִיהֶם אֲשַׁבִּיתָהּ מֵאֲנוּשׁ זְכָרָם:

Rashi

אמרתי אפאיהם. אמרתי בלבי אפאה אותם, ויש לפרש אפאיהם אשיתם פאה, להשליכם מעלי הפקר, ודוגמתו מצינו בעזרא, וחתן להם ממלכות ועממים ותחלקם לפאה (נחמיה ט, כב), להפקר, וכן חברו מנחם. ויש פותרים אותו כתרגומו, יחול רוגזי עליהן, ולא יתכן, שאם כן היה לו לכתוב אאפאיהם, אחת לשמוש ואחת ליסוד, כמו אַאֲזָרָךְ (ישעיה מה, ה), אַאֲמַצְכֶם בְּמוֹ פִי (איוב טז, ה), והאל"ף התיכונה אינה ראויה בו כלל, ואונקלוס תרגם אחר לשון הברייתא השנויה בספרי (שכב), החולקת תיבה זו לשלשה תיבות, אמרתי אף אי הם, אמרתי באפי אֶתְנִם כאילו אינם, שיאמרו רואיהם עליהם איה הם:

Если бы не боялся Я злобы врага,
чтобы не лжесловствовали
притеснители их, чтобы не сказали:
наша рука взяла верх, и не Превечный
сделал все это.

אֵלּוּלְפֹן רָגַזָּא דְסָנְאָה פְּנִישׁ דִּילְמָא יִתְרַבֵּר בַּעַל
דְּבָבָא דִּילְמָא יִמְרוּן יִדְנָא תְּקִיפַת לָנָא וְלֹא מִן קָדָם יִי
הָוֵת כָּל דָּא

27 כַּעַס אוֹיֵב אֲגוּר פֶּן־יִנְכְּרוּ צָרִימוּ פֶן־יֵאמְרוּ ^{if not} לֹוִלִי

יִדְנִינּוּ רָמָה וְלֹא יִהְיֶה פֶּעַל כָּל־זֹאת:

Rashi

לולי כעס אויב אגור. אם לא שכעס אויב כנוס עליהם להשחית, ואם יוכל להם וישחיתם, יתלה הגדלה בו ובאלהיו ולא יתלה הגדלה בי, וזהו שנאמר פן ינכרו צרימו, ינכרו הדבר לתלות גבורתם בנכרי שאין הגדולה שלו. פן ינכרו צרימו, ינכרו הדבר לתלות גבורתם בנכרי שאין הגדולה שלו.

Ибо народ с потеряннм рассудком
они, и нет в них соображения.

אַרִי עִם מְאֲבָדִי עֲצָה אֲנוּן וְלִית בְּהוֹן סוּכְלָתְנוּ

intelligence

28 פִּי־גוֹי אֲבָד עֲצוֹת הֵמָּה וְאִין בְּהֶם תְּבוּנָה :

Rashi

פן יאמרו ידנו רמה וגו'. כי אותו גוי אובד עצות המה. ואין בהם תבונה. שאלו היו חכמים, ישכילו זאת איכה ירדוף וגו'.

חמישי

Если бы они были разумны, то
поняли бы это, сообразили бы конец
свой:

אלו חֲכִימוֹ אֶסְתַּכְּלוּ בְּדֹא סִבְרוֹ מָה יְהִי בְּסוֹפֵיהוֹן

29 חֲכָמוֹ יִשְׁכְּלוּ זֹאת יְבִינוּ לְאַחֲרֵיהֶם: if only לוֹ

Rashi

יבִינוּ לאחריהם. יתנו לב להתבונן לסוף פורענותם של ישראל:

Как мог бы один преследовать тысячу
и двое прогонять мириаду, если бы
Защитник их не предал их, и
Превечный не выдал их?

אֶכְדִּין יִרְדּוֹף חֵד אֶלְפָּא וּתְרִין יַעֲרְקוּן לְרִבּוּתָא אֶלֶהוֹן
(אֲרִי) תְּקִיפֶהוֹן מְסֻרְנוֹן וַיִּי אֶשְׁלַמְנוֹן

30 אִיכָּה יִרְדּוֹף אֶחָד אֶלֶף וּשְׁנָיִם יְנִיסוּ רַבָּבָה אִם־לֹא myriad

כִּי־צוּרָם מְכָרָם וַיְהִיֵּהוּ הַסְּגִירָם:

Rashi

איכה ירדוף אחד. ממנו אלף מישראל:

אם לא כי צורם מכרם וה' הסגירם. מכרם ומסרם בידנו דילבר"ר בלע"ז:

Ибо не таков, как наш Защитник, их
защитник, враги же наши судьи в
том;

אֲרִי לֹא כְּתִקְפָּנָא תְּקִפֶּהוֹן וּבְעָלֵי דְכַבְּנָא הוּוּ דִּינְנָא

31 כִּי לֹא כְּצוּרָנוּ צוּרָם וְאִיבִינוּ פְּלִילִים: a magistrate

Rashi

כי לא כצורנו צורם. כל זה היה להם לאויבים להבין, שהשם הסגירם ולא להם ולא להיהם הנצחון, שהרי עד הנה לא יכלו
כלום אלהיהם כנגד צורנו, כי לא פִּסְלֵעֵנו סִלְעָם, כל צור שבמקרא לשון סלע:
ואויבינו פלילים. ועכשיו אויבינו שופטים אותנו, שהרי צורנו מכרנו להם. (ס"א הרי שצורנו מכרנו להם):

Ибо от винограда Седомского
 виноград их, и с полей Аморинных;
 виноградины их — виноградины
 ядовитые, грозды горькие у них.

32 כִּי־מִגֶּפֶן סֹדֶם גִּפְנֵם וּמִשְׂדֵּמֶת עֲמֹרָה עֲנַבִּימוֹ
 a grape a cultivated field
 עֲנַבִּי־רוֹשׁ אֲשֶׁכֶּלֶת מְרֻת לָמוֹ:
 properly cluster of grapes

אֲרִי כְּפֶרְעָנוֹת עָמָא דְסֹדֶם פֶּרְעָנוֹתָהוֹן וְלִקְוֹתָהוֹן כָּעֵם
 עֲמֹרָה מִחֲתָהוֹן בִּישִׁין פְּרִישִׁי חֲוִין וְתִשְׁלֶמֶת עֹבְדֵיהוֹן
 כְּמִרְרוֹתָהוֹן

Rashi

כי מגפן סדום גפנם. מוסב למעלה, אמרתי בלבי אפאיהם ואשבית זכרם, לפי שמעשיהם מעשה סדום ועמורה:
 שדמות. שדה תבואה, כמו וישדמות לא עשה אכל (חבקוק ג, יז), בשדמות קדרון (מלכים ב כג, ד):
 ענבי רוש. עשב מר:
 אשכלות מרורות למו. משקה מר ראוי להם, לפי מעשיהם פורענותם, וכן תרגם אונקלוס וְתִשְׁלֶמֶת עֹבְדֵיהוֹן כְּמִרְרוֹתָהוֹן:

Слюна драконов — вино их, и
 жестокий яд аспидов.

33 חֶמֶת תַּנִּינִים יִינָם וְרֹאשׁ פְּתָנִים אֲכֹר:
 a marine or land monster cobra cruel

הָא כְּמֶרֶת תַּנִּינָא כֹס פֶּרְעָנוֹתָהוֹן וּכְרִישׁ פְּתָנִי חֲוִין
 אֲכֹרָאִין

Rashi

חמת תנינים יינם. כתרגומו הא כְּמֶרֶת תַּנִּינָא כֹס פֶּרְעָנוֹתָהוֹן, הנה כמרירות נחשים כוס משתה פורענותם:
 וראש פתנים. כוסם, שהוא אכזר לנשוק, אויב אכזרי יבא ויפרע מהם:

Не сокрыто ли это у Меня? не
 запечатано ли в хранилищах Моих?

34 הֲלֹא־הוּא כָּמוֹס עֲמָדִי חֲתָם בְּאוֹצְרוֹתִי:
 to close up to store away

הֲלֹא כָּל עֹבְדֵיהוֹן גִּלְוֹן קִדְמִי גִנְיִין לְיוֹם דִּנָּא בְּאוֹצְרִי

Rashi

הלא הוא כמוס עמדי. כתרגומו, כסבורים הם ששכחתי מעשיהם, כולם גנוזים ושמורים לפני:
 הלא הוא. פרי גפנם ותבואת שדמותם כמוס עמדי:

У Меня месть и возмездие — ко
времени, когда пошатнется нога их,
ибо близок день гибели их, и спешит
предопределенное им.

35 לִי נָקָם וְשָׁלֹם לְעֵת תָּמוּט רַגְלָם כִּי קָרוֹב יוֹם
to waver
to hurry disaster
prepared
אֵידָם וְחָשׁ עָתִיד לָמוּ:

קָדְמִי פְּרַעְנוּתָא וְאַנָּא אֲשֵׁלֵם לְעֵדֹן דִּיגְלוֹן מֵאַרְעָהוֹן
אֲרִי קָרִיב יוֹם תִּבְרָהוֹן וּמִפְּעַ דְּעֵתִיד לְהוֹן

Rashi

לי נקם ושלום. עמי נכון ומזומן פורענות נקם, וישלם להם כמעשיהם, הנקם ישלם להם גמולם. ויש מפרשים ושלם, שם דבר, כמו ושלום, והוא מגזרת וְהִדְבֵּר אֵין בָּהֶם (ירמיה ה, יג), כמו וְהִדְבֹּר. ואימתי אשלם להם:
לעת תמוט רגלם. כְּשֶׁתִּתֵּם זכות אבותם שהם סמוכין עליו:
כי קרוב יום אידם. כשארצה להביא עליהם יום אידם, קרוב ומזומן לפני להביא על ידי שלוחים הרבה:
וחש עתדות למו. ומהר יבאו העתידות להם:

וחש. כמו יִמְהַר יִחְיֶשֶׁה (ישעיה ה, יט). עד כאן העיד עליהם משה דברי תוכחה, להיות השירה הזאת לעד, כשתבא עליהם הפורענות ידעו שאני הודעתי מראש, מכאן ואילך העיד עליהם דברי תנחומין שיבאו עליהם ככלות הפורענות, ככל אשר אמר למעלה, וְהִיא כִּי יָבֹאוּ עָלֶיךָ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַבְּרָכָה וְהַקְלָלָה וגו' (לעיל ל, א) וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתָךְ וגו' (שם ג):

Когда явит Превечный суд народу
Своему, и над рабами Своими
умилосердится, когда Он увидит, что
исчезла сила, и не стало ни
зависимого, ни независимого:

36 כִּי־יִדְּיִן יְהוָה עֲמּוֹ וְעַל־עַבְדָּיו יִתְנַחֵם כִּי יֵרָאֶה כִּי־

to inclose to go away
אֲזַלְתָּ יָד וְאַפָּס עָצוּר וְעֹזוֹב:

אֲרִי יְדִין יְיָ דִּינָא דְּעֵמָה וּפְרַעְנוּתָא עַבְדֵּיהִי צְדִיקָא
יִתְפָּרַע אֲרִי גְלִי קְדָמוּהִי דְּבָעֵדֹן דְּתַתְּקַף עֲלֵיהוֹן מַחַת
סְנָאָה יְהוֹן מְטִלְטְלִין וְשִׁבְיָקִין

Rashi

כי ידין ה' עמו. כשישפוט אותם ביסורין הללו האמורים עליהם, כמו כי בם ידין עמים (איוב לו, לא), כי זה אינו משמש בלשון דהא, לתת טעם לדברים של מעלה, אלא לשון תחלת דבור, כמו כי תבאו אל הארץ (ויקרא כה, ב), כשיבאו עליהם משפטים הללו, ויתנחם הקב"ה על עבדיו לשוב ולרחם עליהם:

יתנחם. לשון הפך מחשבה, להיטיב או להרע:

כי יראה כי אזלת יד. כשיראה כי יד האויב הולכת וחוזקת מאד עליהם, ואפס בהם עצור ועוזב:

עצור. נושע ע"י עוצר ומושל שיעצור בהם:

עוזב. ע"י עוזב. הוא המושל העוצר בעם שלא ילכו מפוזרים בצאתם לצבא על האויב, בלשון לע"ז מיינטינדר. עצור,

הוא הנושע במעצור המושל. עזוב, מחוץ, כמו ויעזבו ירושלם עד החומה (נחמיה ג, ח), איך לא עזבה עיר תהלה (ירמיה מט, כה). עצור, מייטונדי"ר. עזוב, אינפורצי"ד:

Тогда скажет Он: где боги их, оплот,
на который они полагались?

37 וְאָמַר אֵי אֱלֹהֵימוֹ צֹר חָסִיו בּוֹ:
to flee for protection

וַיִּמַּר אֵן דְּחַלְתְּהוֹן תְּקִיפָא דְהוּוֹ רְחִיצִין בֵּה

Rashi

ואמר. הקב"ה עליהם: אי אלהימו. עבודת אלילים שעבדו:

צור חסיו בו. הסלע שהיו מתכסין בו מפני החמה והצנה, כלומר שהיו בטוחין בו להגן עליהם מן הרעה:

Которые ели тук жертв их, пили вино
возлияния их? Пусть встанут и
помогут вам, пусть будут для вас
покровом.

38 אֲשֶׁר חָלַב זִבְחֵימוֹ יֹאכְלוּ יִשְׁתּוּ יֵין נְסִיכָם יְקוּמוּ
prince

וַיַּעֲזְרְכֶם יְהִי עֲלֵיכֶם סִתְרָה:

דִּי תִרְבּ נִכְסֵתְהוֹן הָיוּ אֶכְלִין שְׁתּוּ חֶמֶר נְסִיכֵהוֹן יְקוּמוּן
כַּעֲזֵן וַיִּסְעֲדוּנְכוֹן יִהְיוּ עֲלֵיכוֹן מָגֵן

Rashi

אשר חלב זבחימו. היו אותן אלהות אוכלים, שהיו מקריבין לפניהם ושותין יין נסיכם:

יהי עליכם סתרה. אותו הצור יהיה לכם מחסה ומסתור:

Смотрите же ныне, что Я, Я Сам, и
нет богов со Мною; Я умерщвляю и
оживляю, поражаю, Я и исцеляю; и
нет избавляющего от руки Моей.

39 רְאוּ | עֵתָה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי אֲנִי

אֲמִית וְאַחִיָּה מְחַצְתִּי וְאֲנִי אֶרְפָּא וְאֵין מִיָּדִי מְצִיל:
to dash asunder

חֲזוּ כַּעֲזֵן אֲרִי אֲנָא אֲנָא הוּא וְלִית אֱלֹה בֵּר מְנִי אֲנָא
מְמִית וּמְחַיֶּה מְחַיֶּה אֲנָא וְאֶרְפָּא מְסִינָא וְלִית מִן יָדִי מְשַׁבֵּחַ

Rashi

ראו עתה. הבינו מן הפורענות שהבאתי עליכם ואין לכם מושיע, ומן התשועה שאושיעכם ואין מוחה בידי:

אני אני הוא. אני להשפיל ואני להרים:

ואין אלהים עמדי. עומד כנגדי למחות:

עמדי. דוגמתי וכמוני:

ואין מידי מציל. הפושעים בי:

שישי

Ибо воздеваю к небу руку Мою и
говорю: жив Я во веки:

40 כִּי־אֵשָׂא אֶל־שָׁמַיִם יָדִי וְאָמַרְתִּי חַי אֲנֹכִי לְעֹלָם:

אָרִי אֶתְקַנֵּית בְּשָׁמַיָא בֵּית שְׁכֻנָּתִי וְאָמַרְתִּי קַיִם אֲנִי
לְעֹלָמִין

Rashi

כי אשא אל שמים ידי. כי בחרון אפי אשא ידי אל עצמי בשבועה:

ואמרתי חי אנכי. לשון שבועה הוא, [כמו חי אני נאם ה' אם לא פאשר דברתם באזני (במדבר יד, כח), אף כאן] אני נשבע

חי אנכי:

Когда изострую сверкающий меч Мой,
и примется за суд рука Моя, то
совершу мщение над врагами Моими,
и ненавидящим Меня воздам.

41 אִם־ שְׁנוּתִי בֶּרֶק חֲרָבִי וְתֹאחֶזוּ בְּמִשְׁפַּט יָדִי אֲשִׁיב
to repeat

נָקָם לְצָרִי וְלִמְשֻׁנָּי אֲשִׁלֵּם:

אם על חד תרין פתיזו ברקא מסוף שמיא ועד סוף
שמיא תתגלי חרבי ותתקף בדינא ידי אתב פרענותא
לסנאי ולבעלי דבבי אשלם

Rashi

אם שנותי ברק חרבי. אם אשנן את להב חרבי, כמו למען יהיה לה ברק (יחזקאל כא, טו) פלנדור:

ותאחז במשפט ידי. להניח מדת רחמים באויבי שהרעו לכם, אשר אני קצפתי מעט והמה עזרו לרעה (זכריה א, טו). ד"א,

ותאחז ידי את מדת המשפט, להחזיק בה ולנקום נקם:

אשיב נקם וגו'. למדו רבותינו באגדה מתוך לשון המקרא שאמר ותאחז במשפט ידי, לא כמדת בשר ודם מדת הקב"ה, מדת

בשר ודם זורק חץ ואינו יכול להשיבו, והקב"ה זורק חציו ויש בידו להשיבן כאילו אוחזן בידו, שהרי ברק הוא חצו, שנאמר

כאן ברק חרבי ותאחז במשפט ידי, והמשפט הזה לשון פורענות הוא בלע"ז יושטיצא"ה:

Упою стрелы Мои кровью, и меч Мой
напитается плотью, — кровию
убиенных и плененных,
размноженною головою врага.

42 אֲשָׁכִיר חֲצִי מַדָּם וְחֶרְבִי תֹאכַל בֶּשָׂר מִדָּם חָלָל
חצי arrow
וְשִׁבְיָהּ מֵרָאשׁ פְּרָעוֹת אוֹיֵב: exile

אֲרוֹי גִּירֵי מִדְּמָא וְחֶרְבִי תִקְטֹל בְּעַמְמִיָּא מִדָּם קְטִילָן
וְשִׁבְיָן לְאַעְדָּאָה כְּתָרִין מֵרִישׁ סְנָאָה וּבְעַל דְּבָבָא

Rashi

אשכיר חצי מדם. האויב:

וחרבי תאכל בשר. בשרם:

מדם חלל ושביה. זאת תהיה להם מעון דם חללי (ס"א חללי דם) ישראל ושביה ששבו מהם:

מראש פרעות אויב. מפשע תחלת פרצות האויב, כי כשהקב"ה נפרע מן האומות, פוקד עליהם עונם ועונות אבותיהם, מראשית
פרצה שפרצו בישראל:

Славьте, племена, народ Его, ибо за
кровь рабов Своих отомстить Он, и
мщение совершит над врагами
Своими, и искупит землю Свою и
народ Свой.

43 הָרְנִינוּ גוֹיִם עִמּוֹ כִּי דָם-עֲבָדָיו יָקֹום וְנָקָם יֵשִׁיב properly

לְצִרְיֹו וְכִפֹּר אֲדָמָתוֹ עִמּוֹ: (פ)

שִׁבְחוּ עַמְמִיָּא עִמָּה אַרִי פְּרָעוֹת עֲבָדוּהִי צְדִיקָיָא
יִתְפָּרַע וּפְרָעוֹת יִתִּיב לְסְנָאוּהִי וְיִכְפֹּר עַל אֶרְעָה וְעַל
עַמָּה

Rashi

הרנינו גוים עמו. לאותו הזמן ישבחו האומות את ישראל, ראו מה שבחה של אומה זו, שדבקו בהקב"ה בכל התלאות שעברו
עליהם ולא עזבוהו, יודעים היו בטובו ובשבחו:

כי דם עבדיו יקום. שפיכות דמיהם כמשמעו:

ונקם ישיב לצריו. על הגזל ועל החמס, כענין שנאמר מִצָּרִים לְשִׁמְמָה תִּהְיֶה וְאָדָם לְמַדְבָּר שִׁמְמָה תִּהְיֶה מִחֲמַס בְּנֵי יְהוּדָה
(יואל ד, יט), ואומר מִחֲמַס אֶחֱיָהּ יַעֲקֹב וגו' (עובדיה א, י):

וכפר אדמתו עמו. ויפייס אדמתו ועמו על הצרות שעברו עליהם ושעשה להם האויב:

וכפר. לשון רצוי ופיוס, כמו אֶכְפֹּרָה פָּנָיו (בראשית לב, כא), אֶנְחִינֶיהָ לְרוֹגְנֶיהָ:

וכפר אדמתו. ומה היא אדמתו, עמו, כשעמו מתנחמים ארצו מתנחמת, וכן הוא אומר רָצִיתָ ה' אֶרְצָךְ (תהלים פה, ב), במה
רצית ארצך, שִׁבְתָּ שְׁבִית יַעֲקֹב (שם).

בפנים אחרים היא נדרשת בספרי (שכז), ונחלקו בה רבי יהודה ורבי נחמיה, רבי יהודה דורש כולה כנגד ישראל ורבי נחמיה

דורש כולה כנגד האומות, רבי יהודה דורשה כלפי ישראל, אמרתי אפאיהם כמו שפירשתי עד ולא ה' פעל כל זאת. כי גוי אובד עצות המה, אבדו תורתיה שהיא להם עצה נכונה. ואין בהם תבונה, להתבונן איכה ירדוף אחד מן האומות אלף מהם, אם לא כי צורם מכרם. כי לא כצורנו צורם, הכל כמו שפירשתי עד תכליתו. ורבי נחמיה דורשה כלפי האומות עובדי אלילים, כי גוי אובד עצות המה, כמו שפירשתי תחלה עד ואויבינו פלילים:

כי מגפן סדום גפנם. של אומות עובדי אלילים:

ומשדמת עמורה וגו'. ולא ישימו לבם לתלות הגדולה ב:

ענבמו ענבי רוש. הוא שאמר לולי כעס אויב אגור על ישראל, להרעילם ולהמרינם, לפיכך אשכלות מרורות למו, להלעיט אותם על מה שעשו לְבָנֵי:

חמת תנינים יינם. מוכן להשקותם על מה שעושין להם:

כמוס עמדי. אותו הכוס שנאמר כִּי כֹס בְּיַד ה' וגו' (תהלים עה, ט):

לעת תמוט רגלם. כענין שנאמר תִּרְמָסְנָה רֶגְלָם (ישעיה כו, ו):

כי ידין ה' עמו. בלשון זה משמש כי ידין בלשון דהא, ואין ידין לשון יסורין, אלא כמו כי יריב את ריבם מיד עושקיהם, כי יראה כי אזלת יד וגו':

ואמר אי אלהימו. האויב יאמר אי אלהימו של ישראל, כמו שאמר טיטוס הרשע כשגידר את הפרוכת (גיטין נו:), כענין

שנאמר וְתֵרָא אֵיבֹתִי וְתִכְסֶּה בּוֹשָׁה הָאֻמָּה אֵלֵי אֵי ה' אֱלֹהֶיךָ (מיכה ז, י):

ראו עתה כי אני וגו'. אז יגלה הקב"ה ישועתו ויאמר, ראו עתה כי אני אני הוא, מאתי באת עליהם הרעה, ומאתי תבא עליהם הטובה:

ואין מידי מציל. מי שיציל אתכם מן הרעה אשר אביא עליכם:

כי אשא אל שמים ידי. כמו כי נשאתי, תמיד אני משרה מקום שכינתי בשמים, כתרגומו, אפילו חלש למעלה וגבור למטה, אימת העליון על התחתון, וכל שכן שגבור מלמעלה וחלש מלמטה:

ידי. מקום שכינתי, כמו אֵישׁ עַל יָדוֹ (במדבר ב, יז), והיה בידי להפרע מכם, אבל אמרתי שחי אנכי לעולם, איני ממחר לפרוע לפי שיש לי שהות בדבר, כי אני חי לעולם, ובדורות אחרונים אני נפרע מהם, והיכולת בידי להפרע מן המתים ומן החיים, מלך בשר ודם שהוא הולך למות ממחר נקמתו להפרע בחייו, כי שמא ימות הוא או אויבו, ונמצא שלא ראה נקמתו ממנו, אבל אני חי לעולם, ואם ימותו הם ואיני נפרע בחייהם, אפרע במותם: אם שנותי ברק חרבי. הרבה אם יש שאינם תלויין, כשאשנן ברק חרבי ותאחז במשפט ידי וכו', כמו שפירשתי למעלה:

שביעי

И пришел Моисей и говорил все
слова песни сей в уши народа, он и
Иегошуа, сын Нунов.

44 וַיָּבֹא מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַשִּׁירָה־הַזֹּאת בְּאָזְנוֹ

הָעָם הוּא וְהוֹשִׁיעַ בֶּן־נֹון:

וְאַתָּא מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יֵת כָּל פִּתְגָמֵי תְּשַׁבְּחָתָא הָדָא קָדָם
עָמָא הוּא וְהוֹשִׁיעַ בֶּר נון

Rashi

הוא והושע בן נון. שבת של דיוּגִי היתה, נטלה רשות מזה ונתנה לזה (סוטה יג:), העמיד לו משה מתורגמן ליהושע שיהא דורש בחייו, כדי שלא יאמרו ישראל בחיי רבך לא היה לך להרים ראש, ולמה קוראו כאן הושע, לומר שלא זחה דעתו עליו, שאע"פ שניתנה לו גְּדֻלָּה, השפיל עצמו כאשר מתחלתו (ספרי שלד):

Когда Моисей окончил говорить все
слова эти всему Израилю,

45 וַיְכַל מֹשֶׁה לְדַבֵּר אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה

אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל:

וַיִּצֵי מֹשֶׁה לְמַלְלָא יֵת כָּל פִּתְגָמֵי הָאֲלִין עִם כָּל
יִשְׂרָאֵל

Тогда сказал им: обратите сердце
ваше на все слова, которыми я
предостерегаю вас ныне, которые вы
должны завещать сынам своим, дабы
они блюли исполнять все слова
учение сего.

46 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם שִׁימוּ לְבַבְכֶּם לְכָל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר אָנֹכִי

מַעֲיִד בְּכֶם הַיּוֹם אֲשֶׁר תִּצְווּ אֶת־בְּנֵיכֶם לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת

אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת:

וַאֲמַר לְהוֹן שׁוּוּ לְבַבְכוֹן לְכָל פִּתְגָמֵי דִי אָנָּא מְסַהֵד
בְּכוֹן יוֹמָא דִּין דִּי תִּפְקְדָנוּן יֵת בְּנִיכוֹן לְמַטֵּר לְמַעַבְדַּד יֵת
כָּל פִּתְגָמֵי אוֹרִיתָא הָדָא

Rashi

שימו לבבכם. צריך אדם שיהיו עיניו ואזניו ולבו מכוונים לדברי תורה, וכן הוא אומר בן אדם ראה בעיניך ובאזניך שִׁמְעַע וְשִׁימָה לְבָבְךָ וגו' (יחזקאל מ, ד), הרי דברים קל וחומר, ומה תבנית הבית שהוא נראה לעינים ונמדד בקנה, צריך אדם שיהיו עיניו ואזניו ולבו מכוונים להבין, דברי תורה שהן כהררין התלויין בשערה על אחת כמה וכמה:

Ибо не пустое дело оно для вас, но
оно жизнь ваша, и чрез это вы будете
долгоденствовать на земле, куда вы
переправляетесь чрез Иордан, чтобы
владеть ею.

47 כִּי לֹא־דָבָר רֶק הוּא מִן־הוּא חַיִּיכֶם empty

וּבְדִבְרֵי הַזֶּה תִּתְּנוּ יָמֵיכֶם עַל־הָאָדָמָה אֲשֶׁר אַתֶּם

עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: (פ)

אֲרִי לֹא פִתְגָם רָקָא הוּא מִנְכּוֹן אֲרִי הוּא חַיִּיכּוֹן
וּבְפִתְגָמָא הָדִין תּוֹרְכוֹן יוֹמִין עַל אֲרֵעָא דִּי אַתּוֹן עֹבְרִין
יֵת יִרְדְּנָא תַּמָּן לְמִירְתָּהּ

Rashi

כי לא דבר רק הוא מכם. לא לחנם אתם יגיעם בה, כי הרבה שכר תלוי בה, כי היא חייכם. דבר אחר, אין לך דבר ריקן
בתורה שאם תדרשנו שאין בו מתן שכר, תדע לך שכן אמרו וְאֶחָד לֹטֵן תִּמְנַע (בראשית לו, כב), וְתִמְנַע הָיְתָה פִּלְגֶשׁ וְגו' (שם יב), לפי שאמרה איני כדאי להיות לו לאשה, הלואי ואהיה פילגשו, וכל כך למה, להודיע שבחו של אברהם שהיו
שלטונים ומלכים מתאווים לידבק בזרעו:

И говорил Превечный Моисею в тот
же день, и сказал:

48 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה לֵאמֹר:

וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה בְּכֶרֶן יוֹמָא הָדִין לְמִימָר

Rashi

וידבר ה' אל משה בעצם היום הזה. בשלושה מקומות נאמר בעצם היום הזה, נאמר בנח בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה בָּא נֹחַ וְגו' (שם ז,
יג), במראית אורו של יום, לפי שהיו בני דורו אומרים, בכך וכך אם אנו מרגישין בו אין אנו מניחין אותו ליכנס בתיבה, ולא
עוד, אלא אנו נוטלין כשילין וקרדומות ומבקעין את התיבה, אמר הקב"ה, הריני מכניסו בחצי היום וכל מי שיש בידו כח
למחות יבא וימחה, במצרים נאמר בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצִיא ה' (שמות יב, נא), לפי שהיו מצרים אומרים, בכך וכך אם אנו
מרגישין בהם אין אנו מניחין אותן לצאת, ולא עוד, אלא אנו נוטלין סייפות וכלי זיין והורגין בהם, אמר הקב"ה, הריני מוציאן
בחצי היום, וכל מי שיש בו כח למחות יבא וימחה, אף כאן במיתתו של משה נאמר בעצם היום הזה, לפי שהיו ישראל
אומרים, בכך וכך אם אנו מרגישין בו אין אנו מניחין אותו, אדם שהוציאנו ממצרים, וקרע לנו את היס, והוריד לנו את המן,
והגזי לנו את השליו, והעלה לנו את הבאר, ונתן לנו את התורה, אין אנו מניחין אותו, אמר הקב"ה, הריני מכניסו בחצי היום
וכו':

Взойди на эту гору Аварим, гору
Нево, что в земле Моавитской, что
напротив Иерихона, и обозри землю
Ханаанскую, которую Я даю сынам
Израилевым во владение;

סָק לְטוֹרָא דְעִבְרָאִי הָדִין טוֹרָא דְנָבוּ דִּי בְּאַרְעָא
דְּמוֹאָב דִּי עַל אִפִּי יְרֵחוֹ וְחֹזִי יֵת אֶרֶץ דְּכִנְעָן דִּי אֲנָא
יְהִיב לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאַחֲסָנָא

И умри на горе, на которую ты
взойдешь, и приобщись к народу
твоему, как умер Аарон, брат твой, на
горе Гор, и приобщен был к народу
своему:

וּמוֹת בְּטוֹרָא דִּי אֵת סָלַק לְתִמְן וְתִתְכַנֵּשׁ לְעַמֻּךְ כְּמֹא
דְּמִית אֶהְרֹן אַחֲוֶךָ בְּהוֹר טוֹרָא וְאֵתְכַנִּישׁ לְעַמֻּךְ

Rashi

כאשר מת אהרן אחיך. באותה מיתה שראית וחמדת אותה, שהפשיט משה את אהרן בגד ראשון והלבישו לאלעזר וכן שני
וכן שלישי, וראה בנו בכבודו, א"ל משה, אהרן אחי, עֲלֶה לְמִטָּה, ועלה, פשוט ידיך, ופשט, פשוט רגליך, ופשט, עצום עיניך,
ועצם, קמוץ פיך, וקמץ והלך לו, אמר משה אשרי מי שמת במיתה זו:

За то, что вы неверны были Мне
среди сынов Израилевых при водах
пререкания, при Кадеше, в пустыне
Цин, за то, что не святили Меня
среди сынов Израилевых.

עַל דִּי שִׁקְרָתוֹן בְּמִימְרֵי בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִי מִצּוֹת
רָקִם מִדְּבָרָא דְצִין עַל דִּי לֹא קִדְשְׁתוּן יְתִי בְּגוֹ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל

49 עֲלֶה אֶל־הָרֹם הָעֵבְרִים הַזֶּה הַר־נָבוּ אֲשֶׁר בְּאַרְץ מוֹאָב
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יְרֵחוֹ וְרָאֵה אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נָתַן
לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאַחֲזָהּ:

50 וּמָת בְּהָרֹם אֲשֶׁר אִתָּהּ עֲלֶה לְמִטָּה וְהֶאֱסָף אֶל־עַמִּיךָ
כְּאַשְׁר־מָת אֶהְרֹן אַחִיךָ בְּהָרֹם הַהוּא וַיֵּאֱסָף אֶל־עַמִּיךָ:

quarrel

51 עַל אֲשֶׁר מְעַלְתֶּם בִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִי־מִרִיבָת
קִדְשׁ מִדְּבָרְצֶן עַל אֲשֶׁר לֹא־קִדְשְׁתֶּם אוֹתִי בְּתוֹךְ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל:

Rashi

על אשר מעלתם בי. גרמתם למעול בי:

על אשר לא קדשתם אותי. גרמתם לי שלא אתקדש, אמרתי לכם וְדַבַּרְתֶּם אֶל הַסֵּלַע (במדבר כ, ח), והם הכוהו, והוצרכו להכותו פעמים, ואלו דברו עמו ונתן מימיו בלא הכאה, היה מתקדש שם שמים, שהיו ישראל אומרים, ומה הסלע הזה שאינו לשכר ולא לפורענות, אם זכה אין לו מתן שכר, ואם חטא אינו לוקה, כך מקיים מצות בוראו, אנו לא כל שכן:

Ибо издали увидишь эту землю, туда же не войдешь, в землю, которую Я даю сынам Израилевым.

52 כִּי מִנֶּגֶד תִּרְאֶה אֶת־הָאָרֶץ וְשָׁמָּה לֹא תָבֹא אֶל־הָאָרֶץ

אֲשֶׁר־אֲנִי נֹתֵן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל: (פ)

אֲרִי מִקְבֵּל תַּחֲזִי יַת אֶרֶץ וּלְתַמָּן לָא תַעֲוֹל לְאֶרֶץ
דִּי אֲנָא יְהִיב לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל

Rashi

כי מנגד. מרחוק:

תראה וגו'. כי אם לא תראנה עכשיו לא תראנה עוד בחיידך:
ושמה לא תבוא. וידעתי כי חביבה היא לך, על כן אני אומר לך עלה וראה:

II Samuel 22:1-51

הפטרה — שמואל ב

הפטרה

Dovid spoke to Adonoy the words of this song. on the day Adonoy saved him from the hand of all his enemies and from the hand of Shaul.

He said, Adonoy is my Rock, my Fortress and my Rescuer.

My God is my Rock I take refuge in Him. He is my Shield and the horn of my salvation. My Stronghold, my Refuge, my Saviour. He saved me from [all] violence.

1 וַיְדַבֵּר דָּוִד לַיהוָה אֶת־דְּבָרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת בַּיּוֹם הַצֵּל

יְהוָה אֹתוֹ מִכָּף כָּל־אֹיְבָיו וּמִכָּף שָׂאוֹל:

2 וַיֹּאמֶר יְהוָה סִלְעִי וּמִצְדָּתִי וּמִפְּלִטִי לִי: ^{to slip out} ^{a net}

3 אֱלֹהֵי צוּרִי אֶחָסֶה בְּכּוֹ מִגְּנִי וַיִּקְרֹן יִשְׁעִי מִשְׁגָּבִי ^{stronghold} ^{to flee for protection}

וּמִנוֹסִי מִשְׁעִי מִחֲמָס תִּשְׁעָנִי: ^{refuge}

I call to Adonoy in praise and I am
saved from my enemies.

4 מְהִלֵּל אֶקְרָא יְהוָה וּמֵאֵיבֵי אֲנִישֵׁעַ:

Death's destruction surrounded me, the
deluge of wicked soldiers alarmed me.

5 כִּי אֶפְפָּנִי ^{to surround} מְשִׁבְּרֵי ^{a breaker} מוֹת נַחֲלִי ^{wickedness} בְּלִיעַל

^{to fear} יִבְעֲתָנִי :

Groups of evil men surrounded me,
death traps were before me.

6 חֲבֵלֵי שְׂאוֹל סָבְּנוּ קִדְמָנִי ^{landmine} מִקְשֵׁי מוֹת:

In my distress I called to Adonoy, and
to my God I called. He hears my voice
from His abode, and my cries reach His
ears.

7 בְּצַרְלִי אֶקְרָא יְהוָה וְאֶל־אֱלֹהֵי אֶקְרָא וַיִּשְׁמַע מִהִכְלוֹ קוֹלִי ^{cry for help} וַיְשׁוּעֵתִי בְּאָזְנוֹ:

The world shook and shuddered, the
pillars of heaven trembled. They shook
when God became angry:

8 וַתִּגַּעַשׁ [וַיִּתְגַּעַשׁ] וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ מוֹסְדוֹת הַשָּׁמַיִם יִרְגְּזוּ ^{to quiver} וַיִּתְגַּעַשׁוּ כִּי־חָרָה לּוֹ: ^{a foundation} ^{to agitate violently}

Smoke rose from His nostrils, fire from
His mouth consumed [the wicked].
Coals flamed forth from Him.

9 עֲלָה עֲשֵׁן בְּאֶפֶס וְאֵשׁ מִפִּי תֹאכַל ^{coal} גְּחָלִים בָּעֵרוּ מִמֶּנּוּ:

He bent heaven and descended and
clouds of darkness were beneath His
feet.

10 וַיֵּט שָׁמַיִם וַיִּרֹד ^{fog} וַעֲרַפֵּל תַּחַת רַגְלָיו:

He rode on a cherub and flew, He was
seen on wings of wind.

11 וַיִּרְכַּב עַל־כְּרוּב וַיִּעָף וַיֵּרָא עַל־כַּנְפֵי־רוּחַ:

He put [a protective] darkness around
His shelter, abundant waters, thick
clouds of the sky.

12 וַיִּשֶׁת חֹשֶׁךְ סְבִיבֹתָיו ^{thick cloud} סִכּוֹת ^{mass} חֲשֵׁרֶת מַיִם עֲבִי שָׁחָקִים:

From the brightness before Him
burning coals of fire [came forth].

13 מִנְּגִהָ ^{brilliancy} נִגְדּוּ בָּעֵרוּ גְחָלֵי־אֵשׁ:

Adonoy thundered from heaven, and
the most high made His voice heard.

He shot arrows and scattered [the
enemy] [He sent forth] lightning and
terrified them.

The bed of the ocean appeared, and the
foundations of the earth were revealed
by Adonoy's [commanding] shout, by
the wind blowing from His nostrils.

He delivers [salvation] from on high, He
took me away [from my enemies]. He
plucked me out of mighty waters.

He saved me from my mighty enemy,
and from those who hate me for they
were too powerful for me.

[My enemies] were after me at my low
point, Adonoy was my Support.

He took me out and delivered me, He
saved me because He found me
favorable.

Adonoy rewarded me according to my
righteousness according to the purity of
my hands He compensated me.

Because I have kept to Adonoy's ways
and I have not wickedly forsaken my
God.

Because all his judgments were before
me, and His statutes, I did not turn
from.

14 מִן־שָׁמַיִם יְהוָה וְעָלְיוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ: ^{to tumble} יִרְעָם

15 וַיִּשְׁלַח חֲצִיִּים וַיִּפִּצֵּם בָּרֶק וַיַּהַמּ [וַיַּהֲמֵם:] ^{properly} ^{arrow}

16 וַיִּרְאוּ אַפְקֵי יָם יִגְלוּ מִסִּדּוֹת תַּבֵּל בְּגִעְרַת יְהוָה ^{rebuke} ^{streambed}

מִנִּשְׁמַת רוּחַ אָפוּ:

17 יִשְׁלַח מִמָּרוֹם יִקְחֵנִי יִמְשְׁנֵנִי מִמַּיִם רַבִּים:

18 יִצִּילֵנִי מֵאִיְבִי עַז מִשְׁנֵאֵי כִי אֶמְצֹו מִמָּוִי: ^{to be alert}

19 יִקְדָּמֵנִי בַיּוֹם אִידִי וַיְהִי יְהוָה מִשְׁעוֹן לִי: ^{support} ^{disaster}

20 וַיֵּצֵא לְמִרְחָב אֶתִּי יַחֲלִצֵנִי כִּי־חָפֵץ בִּי: ^{space}

21 יִגְמְלֵנִי יְהוָה כְּצִדְקָתִי כְּכֹר יְדֵי יֹשִׁיב לִי:

22 כִּי שְׁמִרְתִּי דַרְכֵי יְהוָה וְלֹא רָשָׁעִתִּי מֵאַלְהֵי:

23 כִּי כָל־מִשְׁפָּטוֹ [מִשְׁפָּטִיו] לִנְגִדִי וְחֻקֹּתָיו לֹא־ אָסוּר ^{forbidden}

מִמְנָה:

I was wholehearted with Him, and
guarded myself from sinning.

24 וְאַהֲיָהּ תָּמִים לוֹ וְאַשְׁתַּמְרָה מֵעֲוֹנִי:

Adonoy compensated me according to
my righteous and my purity in His
eyes.

25 וַיֵּשֶׁב יְהוָה לִי כְצַדִּיקְתִּי כְּבָרִי לִנְגֹד עֵינָיו:

With the devout, you are kind, with the
wholehearted, You are wholehearted.

26 עִם־חֲסִיד תִּתְחַסֵּד עִם־גִּבּוֹר תָּמִים תִּתְּנָם:

With the pure, You are pure, and with
those who are deviant You act
perversely.

27 עִם־ נָבֵר תִּתְּבֵר וְעִם־ עֲקָשׁ תִּתְּפֹל :
to twine distorted to clarify

You deliver an afflicted people And
Your eyes are upon the haughty to
humble them.

28 וְאַתָּ־עַם עָנִי תוֹשִׁיעַ וְעֵינֶיךָ עַל־רָמִים תִּשְׁפִּיל:

For You are my light, Adonoy and
Adonoy will brighten my darkness.

29 כִּי־אֶתְּאֶה נִירִי יְהוָה וְיִהְיֶה יְגִיָּה חֲשָׁכִי:
a lamp or light to glitter

With Your [help] I will overrun [enemy]
troops, with [the aid of] my God I will
scale a wall.

30 כִּי בָכָה אֲרוּץ גִּדּוּד בְּאַלְהֵי אֲדֹלָג שָׁוִר:
to spring

God Whose way is perfect, the word of
Adonoy is refined. He is the shield of all
those who seek refuge in Him.

31 הָאֵל תָּמִים דְּרָכּוֹ אִמְרַת יְהוָה צְרוּפָה מְגִן הוּא
to fuse

לְכָל הַחֹסִים בּוֹ:

For who is mighty other then Adonoy?
And who is a Protector other then our
God?

32 כִּי מִי־אֵל מִבְּלַעֲדֵי יְהוָה וּמִי צוֹר מִבְּלַעֲדֵי אֱלֹהֵינוּ:
exclusive

The Almighty who empowered me
with strength and cleared my path to
perfection.

33 הָאֵל מְעוּזִי חֵיל וַיִּתֵּר תָּמִים דְּרָכּוֹ [דְּרָכִי]:
to jump

He made my feet like [those of] deer
and placed me on the heights.

34 מִשּׁוֹנֶה רַגְלִיו [רַגְלִי] כְּאַיִלוֹת וְעַל בָּמוֹתֵי יַעֲמֻדָּנִי:
doe properly

He trained my hands for war, my arms
to bend a copper bow.

You have given me the shield of Your
redemption, and Your humility has
made me great.

You have expanded my stride beneath
me and [nevertheless] my ankles did
not slip.

I have pursued my enemies and
destroyed them and I did not return
until they were consumed.

I have consumed them, I will strike
them and they will not get up. and they
fell beneath my feet.

You infused me with strength for the
battles, You caused my enemies to fall
beneath me.

And regarding my enemies You gave
me the back of their necks I cut down
those who hate me.

They cried out but there was no one to
deliver them [they cried] to Adonoy but
He did not answer them.

I crushed them like the dust of the
earth, like the mud in the streets I
ground them, I trampled them.

35 מִלְמַד יָדַי לַמִּלְחָמָה וְנָחַת קֶשֶׁת נְחוּשָׁה זָרַעְתִּי: ^{copper}

36 וַתִּתֵּן לִי מִגֶּן יִשְׁעָךָ וְעֲנִתְךָ תִּרְבֵּנִי:

37 תִּרְחִיב צַעְדִּי תַחְתָּנִי וְלֹא מַעְדּוֹ ^{an ankle} קִרְסָלִי: ^{to waver} ^{a pace or regular step}

38 אֲרַדְפָּה אִיבֵי וְאַשְׁמִידֵם וְלֹא אָשׁוּב עַד־כָּלוּתָם:

39 וְאֶכְלֵם וְאַמְחָצֵם וְלֹא יִקְוֹמוּ וַיִּפְּלוּ תַּחַת רַגְלִי: ^{to dash asunder}

40 וַתִּזְרְנִי ^{to bend the knee} חֵיל לַמִּלְחָמָה תִּכְרִיעַ ^{to belt} קַמִּי תַחְתָּנִי:

41 וְאַיִבֵּי תַתָּה לִי עָרַף ^{the nape or back of the...} מִשְׁנָאִי וְאַצְמִיתֵם: ^{to extirpate}

42 יִשְׁעוּ וְאֵין מַשִּׁיעַ אֶל־יְהוָה וְלֹא עָנָם: ^{to gaze at or about}

43 וְאַשְׁחָקֵם כַּעֲפַר־אָרֶץ כְּטִיט ^{to crush crumble} חוּצוֹת ^{mud} אֲדָקֵם

אַרְקָעֵם: ^{to pound the earth}

You rescued me from the antagonists
among my people. You preserved me to
be a leader of nations, A people that I
did not [even] know serves me.

Foreign people lied to me [as soon] as
their ears hear [my wish] they listen to
[and obey] me.

Foreign people will wither, and become
lame from [the agony of] their
imprisonment.

Adonoy lives, and blessed is
[protecting] Rock, and exalted is God,
my (Rock) and my Saviour.

Almighty, Who avenges me [of my
enemies] and subdues peoples beneath
me.

You extract me from my enemies'
[clutches], You lift me above those who
rise against me. You save me from
violent men.

Therefore I will laud You, Adonoy,
among the nations and I will sing to
Your Name.

He delivers great salvation to His king,
and bestows kindness upon His
anointed one, to Dovid and his children
for eternity.

44 וְתַפְלִטְנִי מִרִיבֵי עַמִּי תִשְׁמְרֵנִי לְרֹאשׁ גּוֹיִם עַם

לֹא־יִדְעָתִי יַעֲבֹדֵנִי:

45 בְּנֵי נֹכֶר יִכְבְּדוּ לִי לְשִׁמּוֹעַ אֲזֵן יִשְׁמְעוּ לִי:

46 בְּנֵי נֹכֶר יִכְבְּדוּ וְיִחַגְּרוּ מִמִּסְגְּרוֹתָם:

47 חַיֵּיהֶוָה וּבְרוּךְ צוּרֵי יִרְם אֱלֹהֵי צוּר יִשְׁעֵי:

48 הָאֵל הַנִּתֵּן נִקְמָת לִי וּמוֹרִיד עַמִּים תַּחְתָּנִי:

49 וּמוֹצִיאֵי מֵאֲבִי וּמִקְמִי תְרוּמָמֵנִי מֵאִישׁ חֲמָסִים

תַּצִּילֵנִי:

50 עַל־כֵּן אוֹדֶה יְהוָה בְּגוֹיִם וּלְשִׁמָּה אֲזַמְּרָה:

51 מִגְדִּיל [מִגְדּוֹל] יְשׁוּעוֹת מִלְכּוֹ וְעֹשֶׂה חֶסֶד לְמַשִּׁיחוֹ

לְדָוִד וּלְיֶזְרְעוֹ עַד־עוֹלָם: (פ)